

El malson de la tanca de Melilla, 2004-2014

La tanca de Melilla s'ha convertit en un dels grans símbols d'una Europa fortalesa que intenta blindar les seves fronteres de l'arribada de persones migrades del Sud. Escenari de constants vulneracions de drets humans, i denunciada reiteradament per multitud d'ONG com Amnistia Internacional o Prodein i, fins i tot, també pel Consell d'Europa. Aquesta tanca de la vergonya s'ha ampliat amb el pas dels anys, gràcies a inversions multimilionàries per garantir el blindatge securitari d'una de les fronteres sud de la Unió Europea. El fotoperiodista osonenc Sergi Càmara fa més d'una dècada que documenta el que hi succeeix. Ara retrata a CRÍTIC l'experiència viscuda en primera persona.

Text i Fotos: Sergi Càmara

Fa 10 anys que [Sergi Càmara](#), fotògraf osonenc, va a fotografiar tot el que succeeix a la tanca de Melilla, que separa l'Estat espanyol del Marroc, Europa d'Àfrica, el somni del malson. Durant anys ha retratat el que sovint no apareix als grans mitjans de comunicació. Fixa el seu objectiu sobre la tanca, els que la intenten superar i la policia espanyola que la defensa. Però va més enllà d'això per entrar als campaments de les muntanyes del Gurugú, acompanyar immigrants enmig de la nit per fer el salt i, després, fotografiar l'endemà dels immigrants —molts dels quals, ferits— que no van tenir èxit.

Aquesta és la seva història, narrada en **paraules i fotografies** del mateix fotògraf.

“El mur que separa Àfrica d'Europa té una longitud de 12 quilòmetres, sensors de moviment, una triple barrera de 6 metres, càmeres infraroges i un ampli desplegament de forces policials, a un cantó i a l'altre de la tanca, les 24 hores del dia. Però amb això no n'hi ha prou per aturar les entrades de joves africans que intenten assolir Europa per aquest punt”.

“La tanca va començar a aixecar-se el 1998, amb un cost de 33 milions d'euros. Posteriorment s'hi han fet canvis que entre la barrera de Ceuta i la de Melilla han suposat 174 milions més. La primera barrera que s'hi va construir era una única tanca de 3 metres. Posteriorment se'n va aixecar una altra al mateix costat. En aquella època, per saltar-la s'utilitzaven unes rudimentàries escales fetes de les branques del bosc del Gurugú, la muntanya propera a Melilla on malviven els migrants. El 2005 s'hi va fer una segona tanca de 6 metres i s'hi va instal·lar un sistema de cables per dificultar els moviments entre els diferents obstacles. Paral·lelament, es va aixecar una tanca al costat marroquí, també de 6 metres, que incorporava un sistema de molles al capdamunt que complicava superar-la. Finalment, l'últim sistema implementat a la tanca ha estat afegir-hi una malla antiescalada, que consisteix en un reixat més fi on els migrants no poden posar els dits per pujar-hi. A més a més, el Marroc té gairebé enllestida la construcció d'una nova tanca al seu costat de la frontera, que farà 3 metres d'altura”.

La tanca, un malson

“Tots els nous obstacles no són suficients per convertir la tanca en insuperable. Amb un sistema que costa només 2,7 euros, sovint les persones que ho intenten aconsegueixen entrar a Melilla. S’anomena ‘free visa’ i consisteix en sis caragols petits, d’una mida que els permet passar pels forats de la malla antiescalada, i sis femelles que s’acoblen a les sabates juntament amb dos ferros que hi donen forma de ganxo per utilitzar amb les mans. És una nova victòria de David contra Goliat, en què totes les inversions milionàries fetes a la tanca i les diferents il·legalitats comeses per les forces policials, com les anomenades [expulsions en calent](#), no poden aturar la desesperació ni l’obstinació de les persones quan volen assolir un objectiu”.

Instantànies a càmera lenta.

- Una foguera escalfa els migrants quan cau la nit al Gurugú.
- Camí d’intentar el salt del 2004, amb una escala rudimentària.
- Moments abans d’iniciar el salt, en plena nit.
- Dos migrants s’enfilen a l’escala amb la intenció de superar la tanca.
- Immigrants que cauen ferits en l’espai entre les dues tanques.
- Les escales que s’utilitzen són fabricades amb branques dels arbres del bosc de la muntanya del Gurugú.
- Curant ferides al Gurugú en condicions molt precàries i només amb la llum d’una espelma.

— Afaitant-se mentre a un company li rapen el cabell. Malgrat la duresa, la vida quotidiana també transcorre al Gurugú.

10 anys enrere

“Si repasso les imatges de fa 10 anys, comprovo la indolència continuada davant els crits de dolor dels que pateixen. Constato que tot continua igual, però amb una violència i uns mètodes que són cada cop pitjor. El Govern espanyol, amb independència de quin partit hi hagi hagut al capdavant, ha fet de Melilla un lloc obscur, on les pràctiques il·legals s’han normalitzat i són portades a terme per les forces de l’Estat. Europa ja ha alertat en diverses ocasions el Govern espanyol sobre la il·legalitat de les devolucions en calent. Però a Melilla, la ciutat on encara et rep una estàtua d’un Franco vestit de legionari si hi arribes al port amb vaixell, fa anys que a la tanca s’hi vulneren els drets humans i les lleis europees”.

Instantànies a càmera lenta.

- Un grup de camerunesos mira les llums de Melilla des d’unes roques del Gurugú.
- Un menor procedent del Camerun surt de nit a buscar menjar a les cases properes al Gurugú.
- La ciutat de Melilla, de nit, des del Gurugú.
- Diversos migrants enfilats a la tanca que intenten superar.
- Diversos agents intenten atrapar els homes que han saltat la tanca.
- Un sud-saharià prova d’amagar-se sota un tot terreny de la policia espanyola.

- Un agent arrossega un migrant inconscient que ha superat la tanca.
- Corrent cap al somni europeu. Superada la tanca, Melilla és el destí immediat.

Violència contra els migrants

“Tota la inversió que no ha servit per aturar l’entrada de migrants sí que s’ha traduït en més violència, amb més persones ferides i més morts. La subcontractació de la gestió de l’ordre i la seguretat al costat marroquí de la frontera implica que hi hagi nombrosos ferits de diversa consideració en cada intent de salt. A això s’hi han d’afegir les constants batudes finançades i organitzades pel Govern espanyol en trobades bilaterals amb l’Executiu marroquí. A l’estiu de 2013, després de la visita al país magrebí de Joan Carles I, aleshores rei d’Espanya, en companyia de diversos ministres, va haver-hi una de les batudes més fortes contra les persones migrants. En algunes d’aquestes actuacions policials, hi ha hagut víctimes mortals com a conseqüència de caure per barrancs de la zona en l’intent desesperat de fugir de les forces de l’ordre. Amb el pas dels anys, els rols a la tanca han canviat i s’ha donat al Marroc el paper de ‘porter de discoteca’. És qui fa la feina bruta de treure a cops de pal els migrants que a vegades queden atrapats entre les dues tanques”.

“Si, per contra, les persones queden a la tanca del costat espanyol, és la Guàrdia Civil la que s’encarrega d’actuar amb violència per expulsar-les i entregar-les a la policia marroquina, després d’obrir una de les portes que incorpora la barrera. El Marroc utilitza la immigració com una moneda de canvi per pressionar el Govern espanyol en cada trobada bilateral. La conseqüència és que l’Executiu de Madrid actua amb un amiguisme desmesurat envers el seu veí del sud, perquè sap que té la clau per obrir i tancar l’aixeta migratòria cada cop que li ve de gust”.

De Mali a París: la història d’en Fofana

“El 18 de març de 2014, més de 400 persones van saltar la tanca. En Fofana, un jove malià de 22 anys, era un d’ells. Havia partit de casa seva, al poble de Kayes, el 26 d’abril de 2012. Va arribar a Mauritània, on va passar quatre mesos. El 22 d’agost de 2012 va entrar al Marroc, on va estar-se en diverses ciutats, fins que el 3 de gener de 2013 va arribar a la muntanya del Gurugú”.

“Des d’allà, va intentar saltar la tanca més de 20 vegades. En 15 ocasions va arribar a la barrera i en tres va aconseguir superar les tres tanques i entrar a Europa, però va ser retornar al Marroc per la policia espanyola. Al desembre de 2013, en Fofana va ser atacat per joves marroquins amb un ganivet i va dirigir-se a l’hospital de Nador a demanar ajuda, però no li van fer cas i va arribar a aparèixer fotografiat al diari de la ciutat marroquina. Finalment, el 18 de març de 2014 va aconseguir entrar a Melilla, juntament amb més de 400 companys de Mali”.

“Després d’alguns mesos a Melilla, en Fofana va passar per Màlaga, Múrcia i Irun, on va creuar la frontera cap a França, però un cop allà va ser detingut i retornat a la ciutat basca en dues ocasions per la policia francesa. El següent destí va ser Bilbao, on va dormir al carrer, fins que un senegalès li va pagar un bitllet d’autobús fins a París, on ara viu. Encara que no té feina i viu a casa de compatriotes malians que l’ajuden, diu que està content d’haver pogut arribar a París i assolir part del seu somni. ‘Tot arriba, tot arriba’, comenta”.